

DE SCHAKEL

GC TEN NOEY

TUSSEN MENSEN, GEMEENSCHAPPEN EN CULTUREN

PB-PP1B-6408
BELGIE(N)-BELGIQUE

Afgiftekantoor -
Brussel X
Jaargang 51 - NR 4

4 SEP
OKT
2023

Nederlandstalig tweemaandelijks
tijdschrift voor Sint-Joost-ten-Node,
de Leopoldswijk en de Noordoostrwijk
P3A9T140

FOTO: © ANKELEEN KINDEKENS

MAAK HET MEE MET JOSÉE!

brusselse
gemeenschaps
centra

- 3-4 BINNENSHUIS**
KINDERATELIERS
- 5 MENSEN VAN SINT-JOOST**
MOHAMMED MAMO
- 6-7 UIT DE TIJD**
HET HOF VAN TOULOUSE
- 8-9 STADSBEESTJES**
DE GIERZWALUW
- 10 OVER DE VLOER**
ELLEN VAN GELDER
- 11 DE BIB BELICHT**
WOUTER DEHAIRS
- 12-13 AL WAT GROEIT**
EXPAIR
- 14 KORTSLUITING**
DAGELIJKSE STROOMKOST
- 15 OP DE STOEP**
BRUZZ

MET DE STEUN VAN
GC TEN NOEY MAAKT
DEEL UIT VAN

SAINT-JOSSE
SINT-JOOST

BINNENSHUIS

KINDERATELIERS TEN NOEY 2023-'24

Er zijn nog plaatsen voor de volgende activiteiten:

A | NAAIATELIER

Leeftijd: voor kinderen geboren in 2012-2014 / 4de-5de-6de leerjaar.

Telkens op dinsdag, van 19 september 2023 tot 28 mei 2024, van 16.00 tot 17.30 uur.

Prijs: GRATIS

De kinderen kunnen gratis worden opgehaald op Sint-Joost-aan-Zee.

B | YOGA EN DANS

Leeftijd: voor kinderen geboren in 2014-2016.

Telkens op woensdag, van 20 september 2023 tot 29 mei 2024, van 14.00 tot 16.00 uur.

C | DE STAD, ÉÉN SPORTVELD

Leeftijd: voor kinderen geboren in 2012-2014.

Telkens op woensdag, van 20 september 2023 tot 29 mei 2024, van 14.00 tot 16.00 uur.

Opvang: van 12.30 tot 14.00 uur en van 16.00 tot 17.00 uur.

D | SINT-JOSÉE-TEN-ZOTTEKES

Telkens op donderdag, van 21 september 2023 tot en met 16 mei 2024, van 16.00 tot 17.30 uur. En op de dag van carnaval.

E | SPEELWEEK **HERFSTVAKANTIE: ILLUSIE**

Leeftijd: voor kinderen geboren in 2011-2015.

Wanneer: op maandag 30 en dinsdag 31 oktober, donderdag 2 en vrijdag 3 november 2023, van 09.00 tot 16.00 uur.

F | SPEELWEEK **HERFSTVAKANTIE:** **THEATER OP MAAT**

Leeftijd: voor kinderen geboren in 2018-2019.

Wanneer: op maandag 30 en dinsdag 31 oktober, donderdag 2 en vrijdag 3 november 2023, van 09.00 tot 16.00 uur.

G | SPEELWEEK **KERSTVAKANTIE:** **SPEL EN BEWEGING**

Leeftijd: voor kinderen geboren in 2017-2018.

Wanneer: van dinsdag 2 tot en met vrijdag 5 januari 2024, van 09.00 tot 16.00 uur.

Inschrijven voor activiteiten **B** tot en met **C**:
online via tickets.vgc.be of aan het onthaal in Ten Noey.

Prijs voor activiteiten **B + C + D**:
€ 100 / Tweede kind: € 90 / Paspertoe kansentarif: € 30.
De kinderen kunnen gratis worden opgehaald op Sint-Joost-aan-Zee.

Prijs voor activiteiten **E + F + G**: € 60 /
Tweede kind: € 50 / Paspertoe kansentarif: € 15 /
Goedbedoeld: € 75 / Sociaal: € 45.

Opvang voor activiteiten **E + F + G**:
van 08.30 tot 09.00 uur en van 16.00 tot 17.30 uur.

MOHAMMED MAMO

Mohammed vluchtte een jaar of zeven geleden voor de oorlog in Syrië. Hij woont samen met zijn broer Abdourahmane in de Amedée Lynenstraat. In Ten Noey kennen we hen al een paar jaar. Zo staken ze in 2020 meer dan een handje toe bij de opbouw van het Winterwoninkje in het Henri Frickpark.

Van zijn aankomst in Brussel herinnert Mohammed zich vooral dat hij hoopte op een rustig leven en op werk hier. Maar uiteraard moest hij daarvoor eerst Frans of Nederlands leren. Na zes maanden hield hij de Franse les voor bekeken en stapte hij over naar Brusselleer, waar hij dus in het Nederlands verderging. Maar meer nog dan de wil om een taal te leren was hij gemotiveerd om een kennissenkring uit te bouwen, in werk en vrije tijd. En daarbij heeft zijn begeleider bij Brusselleer hem goed geholpen.

Van Brusselleer ging het naar Groep Intro en van Groep Intro naar Fix vzw. Dat is een organisatie binnen de sociale economie in de bouwsector. Al doende kreeg Mohammed allerlei technieken onder de knie. Maar meer en meer ging hij zich toeleggen op alles wat met schilderen te maken heeft. Op dit moment heeft hij een fulltime job als schilder bij een privéfirma.

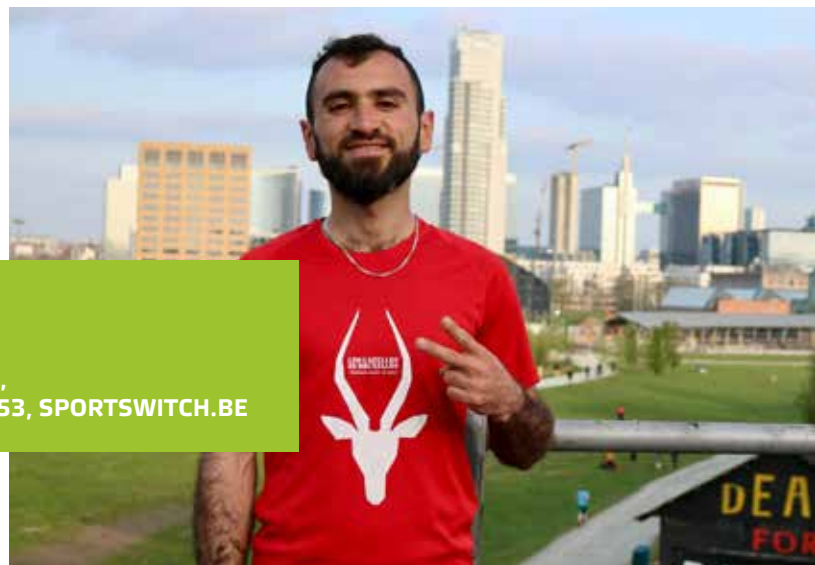
Maar ook in zijn vrije tijd zat Mohammed niet stil. Ook weer dankzij Brusselleer kwam Mohammed in contact met Les Gazelles de Bruxelles. Dat is een is een sociaal-sportieve organisatie die via sport mensen in kansarmoede versterkt. Hij greep deze kans met beide handen. Mohammed herinnert zich nog dat zijn eerste afspraak compleet de mist in ging. Hij moest zich aanmelden in de VGC-sporthal in de buurt van Simonis. Om het gemakkelijker te maken had hij een foto op zak van de plaats van afspraak. Wat niemand hem echter had gezegd was dat de sporthal ondertussen was afgebroken en vervangen door een voorlopige container-sporthal. De neiging was groot om op zijn stappen terug te keren en het erbij te laten. Deze kleine anekdote zet me even aan het denken over kleine en grote obstakels waarmee je geconfronteerd wordt als je in een land waar je noch taal, noch gewoontes kent een nieuw leven wil opbouwen.

Maar Mohamed beet dus door en met resultaat. Enkele jaren geleden liep hij de 20 km van Brussel in de niet onaardige tijd van 1u32min. Maar meer nog dan straffe positieve prestaties bouwde hij via Les Gazelles de Bruxelles aan een sociaal netwerk. En op zijn beurt begeleidt hij op dit moment een nieuwkomer in zijn zoektocht doorheen Brussel. Eigenlijk wel straf vind ik hoe Mohammed zelf iemand op sleeptouw neemt en bijvoorbeeld al geïntroduceerd heeft in Ten Noey om er vrijwilligerswerk te doen én om Nederlands te oefenen. Hij is niet de man van veel en grote woorden maar je kan op hem rekenen. Zo ook in Cantine Josée waar hij de vrijdagse jogging voor zijn rekening zal nemen. De eerste sessie zal het er in elk geval rustig aan toe gaan, een beetje zoekend naar het niveau en naar de wensen van de groep.

En dat hij een prima ambassadeur is van Les Gazelles mag blijken uit de uitsmijter van het gesprek. "Ha ja, ik wil toch even nog iets zeggen over Sportswitch." Dat is een winkel voor tweedehandssportkledij. Iedereen kan er sportspullen in goede staat doneren. Gezinnen met een verhoogde tegemoetkoming kunnen er terecht voor gratis kleren. De prijs van gepaste kledij is voor veel mensen immers een drempel om aan het sporten te gaan. Anderen betalen een kleine prijs. Drie vliegen in een klap: toegankelijk maken van sport, sportkleren een langer leven geven én bij een kop koffie krijg je info over het sportaanbod in Brussel. Niemand heeft nog een reden om op haar of zijn luie krent te zitten

5

**JOGGEN MET JOSÉE: VRIJDAG 1, 8, 15 SEPTEMBER
AFSPRAAK OM 19U30 AAN DE CANTINE
LES GAZELLES DE BRUXELLES.BE
SPORTSWITCH, GUSTAVE SCHILDKNECHTSTRAAT 52,
1020 LAKEN, INFO@SPORTSWITCH.BE, 0492 35 67 53, SPORTSWITCH.BE**

HET HOF VAN TOULOUSE

(VAN MARNIX VAN SINT ALDEGONDE)

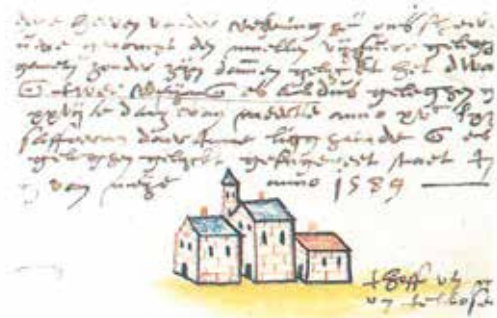
Gezien de geografische ligging van Sint-Joost-ten-Node en de nabijheid van het Hertogelijk Paleis op de Koudenberg werd hier in de vallei van de Maalbeek tal van buitenverblijven en huizen van plezantiën door de hertog en de hoge adel gebouwd. Edelen als de prins de Croy en kardinaal de Granvelle hadden er hun kasteel, alsook ridder Jacob de Marnix.

HOF VAN TOULOUSE

Het Hof van Toulouse bevond zich te Sint-Joost-ten-Node (nu grondgebied van Brussel) in het huizenblok gevormd tussen de Jacques de Lalaingstraat, de Toulousestraat en de Trierstraat, op een kleine afstand van de linkeroever van de Maalbeek aan de Etterbeeksesteenweg en van het metrostation Maalbeek.

Dit landgoed was een boerderij met verblijf. De oorsprong is onbekend, maar op verschillende kaarten uit de 16de eeuw vindt men deze terug. Op de kaart van Brussel van Jacob van Deventer (circa 1555) werden de gebouwen reeds aangeduid. Het Hof bestond uit meerdere grote gebouwen. Voordat de familie de Marnix eigenaar werd van dit huis werd het landgoed "Del Fosse" genoemd. De benaming "Hof van Toulouse" dateert van omstreeks 1568 en verwijst naar de familie de Marnix. Om de stad Brussel te bereiken moest men langs de Waversesteenweg en de Naamsepoort, of via de Leuvensesteenweg en de Leuvensepoort.

Dit domein was vrij lang in het bezit van de familie de Marnix. Nicolas François de Marnix, burggraaf van Ogimont en baron van Pottes, verkocht het landgoed met aanhorigheden, tussen 1664 en 1670, aan Hendrik Huybrechts. Nicolas François was de kleinzoon van Gerard de Marnix, die op zijn beurt de halfbroer was van de bekende Filips de Marnix. Op deze plaats speelde zich een bepaalde episode af uit de Spaanse Successieoorlog, aan het begin van de 18e eeuw. In november 1708 probeerde Maximiliaan-Emanuel, de Keurvorst van Beieren, die de Franse troepen aanvoerde om Brussel in te nemen. Hij voorzag een aanval tussen de Naamse- en de Leuvensepoort. Hij liet loopgraven aanleggen en plaatste kanonnen en mortieren op het plateau van "Langhe Haeghe" tussen de versterkingen van de stad en de dalen van "Vogelkensdael" en het Hof van Toulouse. Hier had de keurvorst zijn hoofdkwartier gevestigd. Op de plattegrond van de aanval werd het Hof van Toulouse aangeduid met "La Maison ou Son Altesse se

Het Hof van Toulouse in 1589 (© Algemeen Rijksarchief, kaarten en plattegronden in handschrift, 2997.)

tenait durant l'Attaque". Na twee dagen was de Keurvorst van Beieren, genoodzaakt het beleg op te geven door de terugkeer van de geallieerde troepen, onder het bevel van Malborough, beter gekend als Malbrouck (John Churchill).

HEER VAN THOULOUSE

Het huis van "Del Fosse" werd eigendom van Jacques de Marnix, "Heer van Thoulouze" en daarna van zijn weduwe Marie de Bonnières. Zijn zoon, uit het eerste huwelijk met Marie de Haméricourt, Filips de Marnix, Heer van Sint-Aldegonde, genoot inkomsten uit deze bezittingen.

Jacques was Heer van Thoulouze, niet van de stad Toulouse in het departement van de Haute Garonne. Hij was Heer van Toulouse-le-Château een klein dorpje in het departement van de Jura, dat in 2005 197 bewoners telde.

HEER DE SAINTE-ALDEGONDE

De familie de Marnix is gekend als Heer van Sinte-Aldegonde. Mont-Sainte-Aldegonde is een klein dorpje dat in 1977 gefusioneerd werd met de gemeente Morlanwelz in de provincie Henegouwen. In 1513 werd de kleine heerlijkheid gekocht door Hendrik van Haméricourt en via diens dochter Maria ging het bezit over naar haar echtgenoot, Jacques de Marnix. In 1558 kwam het in het bezit van hun zoon Filips de Marnix.

■ TEKST: © JOS LAPORTE

DE FAMILIE DE MARNIX

De familienaam de Marnix zou verwijzen naar een klein dorpje, behorende tot de gemeente Nattages in de Savoie. Het is Jean de Marnix (1483-1532), de grootvader van Filips die in 1507 uitweek naar de Nederlanden. Hij was reeds "Heer van Thoulouze" een kleine heerlijkheid in

de Jura. Hij werd secretaris van Margaretha van Oostenrijk en later Schatbewaarder van de Nederlanden. Na de dood van Margaretha werd hij door keizer Karel belast met de opvolging van de werken van het schitterende graf van Margaretha van Oostenrijk en van Philibert van Savoie te Bourg en Bresse (Frankrijk).

Hun zoon, Jacques de Marnix werd Commissaris-Generaal van de bezittingen van Maria van Hongarije, zuster van keizer Karel. Hij verwierf de Heerlijkheid Pottes en huwde een eerste maal met Marie de Haméricourt (ook Hemricourt), Dame de Sainte Aldegonde (+ 1540). Na diens dood huwde hij een tweede maal met Marie de Bonnières (1528-1605), Dame D'Ogimont.

FILIPS DE MARNIX

De meest bekende telg uit de familie de Marnix is uiteraard Filips de Marnix (Brussel 1540 – Leiden 1598). Hij was een Zuid-Nederlandse schrijver, diplomaat, geleerde en raadgever-assistent van Willem van Orange. Hij studeerde theologie aan de universiteit in Leuven en later in Genève. Hier studeerde hij bij Calvijn en werd een overtuigde Calvinist.

Terug in de Nederlanden was hij, samen met zijn broer Jan, één van de eersten die lid werden van het "Eedverbond der Edelen". Na de Beeldenstorm (augustus 1566) vluchtte hij naar Duitsland. In die tijd publiceerde hij "*De Biencorf der H. Roomsche Kerke*" (1569). Een hevige satire op de Rooms-Katholieke Kerk, dat meer dan 39 uitgaven kende, waaronder 16 in het Duits en 5 in het Engels, alsook in het Frans en Italiaans. In 1583 benoemde Willem van Orange hem tot buitenburgemeester van Antwerpen, waardoor hij opdracht had om de stad te verdedigen tegen het Spaanse leger o.l.v. Alexandre Farnese. Dit was een onmogelijke opdracht wat resulteerde tot de val van Antwerpen (augustus 1585). Na de val van Antwerpen trok hij zich terug op zijn kasteel van West-Souburg, nabij Vlissingen, en wijdde hij zich aan het schrijven. In 1594 kreeg hij van de Staten van Holland de opdracht de Bijbel

Straatnaambordje

te vertalen. Hij verhuisde hiervoor naar Leiden, maar overleed er op 15 december 1598.

ADEL

De eerste telg uit de familie de Marnix die in de adel werd verheven was Jacques de Marnix in 1543 door keizer Karel V.

Hij werd ten persoonlijke titel ridder. Het familiewapen, met de wapenspreuk "Rust elders" werd in 1847 erkend door de Raad van Adel. In 1878 werd door koning Leopold II de verlening van de titel van graaf, overdraagbaar op alle afstammelingen, toegekend aan Ferdinand-Marie-Ghislain de Marnix. In 1881 mocht de naam "de Sainte-Aldegonde" toegevoegd worden aan de familienaam. De huidige kasteelheer van Bornem, Graaf John II de Sainte-Aldegonde, geboren in 1939 en graaf sinds 1968, is de 14e graaf van Bornem.

MONUMENTEN EN EEN LAAN IN BRUSSEL

Filips de Marnix telt drie standbeelden in Brussel. Zo staat boven de toegangspoort, in de gevel, van de stadsschool van Brussel, in de Hoogstraat 255, zijn standbeeld (1896). Een werk van beeldhouwer Victor De Haen (1966-1934); een tweede standbeeld (1890) bevindt zich in de galerij van de 16e eeuwse figuren in het park van de Kleine Zavel. Het beeld is een werk van Paul De Vigne (1843 – 1901); een derde beeld van Marnix bevindt zich op de zijgevel van het Brusselse stadhuis (Guldenhoofdstraat), ter hoogte van de eerste verdieping, in het midden de vierde van links en de vierde van rechts, een werk van beeldhouwer Léander Grandmoulin (1873 – 1957). Op de Kleine Ring, op het grondgebied van

Elsene, tussen de Troonstraat en de Naamsepoort, bevindt zich de "Marnixlaan".

Jos Laporte

GERAADPLEEGD WERK:

Yves CABUY en Stéphane DEMETER, Atlas van de Archeologische ondergrond van het Gewest Brussel, Deel 12, Brussel Noord-Oostwijk, Brussel, 2008, p. 43-45.

John II de MARNIX de SAINTE ALDEGONDE, Kasteel Marnix de Sainte Aldegonde Bornem, Bornem 2008.

Luc DUERLOO en Paul JANSSENS, Wapenboek van de Belgische Adel, van de 15de tot de 20ste eeuw, Deel F-M, Gemeentekrediet, Brussel, 1992, p 695-698.

Maarten GOEDEE, De Standbeelden van het Brusselse Stadhuis, AMVB, Brussel, 1985, p. 161 en 174.

Nieuw Nederlandsch Biografisch Woordenboek, Deel 3, Leiden, 1914.

Wikipedia, Filips van Marnix van Sint-Aldegonde.

VOLGENDE MAAL:

Bekende personages op de begraafplaats van Sint-Joost-ten-Node. Deel 2.

Filips van Marnix van Sint Aldegonde

DE GIERZWALUW

Deze fascinerende vogels die zo kenmerkend zijn voor de zomer in de stad zijn ondertussen weer begonnen aan de trek richting zuidelijker streken. Gierzwaluwen zijn slechts drie maanden van het jaar in ons land, vandaar de naam "honderd-dagen-vogel". Ze arriveren eind april, begin mei en vertrekken weer in augustus.

De gierzwaluw is een echt stadsbeestje met een duidelijke voorkeur voor hoge en oude gebouwen in de stad. In hun oorspronkelijke biotoop maken ze nesten op bergwanden en rotskliffen, torens en hoge gebouwen lijken daar een beetje op.

De laatste decennia is het aantal gierzwaluwen echter afgenomen door sloop en renovatie van oude stadswijken en door betere isolatie, om dezelfde reden gaat ook de vroeger zo algemene huismus achteruit. Ze vinden aan die nieuwe en perfect geïsoleerde gebouwen minder spleten en richeltjes om hun nesten aan vast te maken.

Met speciaal ontworpen nestkasten, dakpannen en gevelstenen kunnen we deze vogels in de stad houden en dat heeft echt wel voordelen aangezien gierzwaluwen tot wel 4000 muggen per dag vangen! Ik wil me zelfs niet inbeelden wat een horde muggen met ongetwijfeld apocalyptische proporties zich in mijn slaapkamer zou bevinden als er geen zwaluwen in mijn buurt zouden leven. Dankjewel lieve gierzwaluw!

VERWANT MET DE KOLIBRIE

Een opmerkelijk feit is dat de gierzwaluw ondanks de naam niet behoort tot de familie van de zwaluwen (Hirundinidae), zoals de boerenzwaluw en

de huiszwaluw. De gierzwaluw behoort niet alleen tot een andere familie (*Apodidae*) maar ook tot een andere orde van vogels, genaamd de gierzwaluwachtigen (*Apodiformes*). Deze vogel is in feite sterker verwant aan de kolibries dan aan de zwaluwen, die tot de orde van de zangvogels behoren. De gierzwaluw zingt of kwettert dan ook niet, maar laat regelmatig zijn kenmerkende schreeuw horen. Elk jaar weer ben ik blij als ik in de lente voor het eerst die schreeuw hoor, ze zijn terug!

LUCHTACROBAAT

De gierzwaluw is een van de weinige dieren die zich vrijwel permanent in de lucht bevinden, en kan zich op de grond slechts moeizaam voortbewegen met zijn korte pootjes. Deze vogel kan zich daarentegen wel goed vasthouden aan loodrechte muren. Met hun snelle en wendbare vleugels zijn ze echte acrobaten in de lucht! Ze halen een snelheid van 120 km per uur, in duikvlucht zelfs 200 km per uur.

Ze vliegen ongeveer 99% van de tijd. Alleen als ze zich op het nest bevinden als jong, of als volwassen vogel om te broeden of de jongen te verzorgen, vliegen ze niet. Gierzwaluwen brengen de nacht in de lucht door en wel op een gemiddelde hoogte van 1.500 m. Omdat ze met slechts één hersenhelft tegelijk slapen, kunnen

deze vogels half slapend vliegen. Ze zouden ook in de lucht copuleren. De luidruchtige, snelle vluchten van groepen gierzwaluwen langs de daken in het broedseizoen zijn zeer kenmerkend voor de zomer in de stad, alsof ze elkaar allemaal achternazitten. Het geluid is een schel doordringend en aangehouden gierend 'srie-srie' of 'skrieeh'.

TREKVOGEL

Het broedgebied bevindt zich in Europa ten zuiden van de poolcirkel, en grote delen van Azië en het Midden-Oosten. Het winterverblijf bevindt zich in Afrika, ten zuiden van de evenaar.

Gierzwaluwen overwinteren in Congo, Rwanda en andere gebieden in Centraal Afrika waar ze in waterrijke rivierdelta's veel insecten vinden. Sommige vogels vliegen zelfs tot in het uiterste zuiden van Zuid Afrika, wat vanuit Brussel een afstand is van bijna 10.000 km! Die afstand leggen ze af in ongeveer 29 dagen.

DE (GIER-) ZWALUW IN DE FOLKLORE

Zwaluwen staan in veel culturen symbool voor geluk als bringers van goed nieuws. Mijn overgrootmoeder die in een heel oud huis à la Bokrijk woonde hing twee porseleinen zwaluwen boven haar deur, deze brachten voorspoed in het huis en zouden echte zwaluwen lokken want een zwaluwnest aan je huis of in je schuur bracht geluk en een goede oogst zei het volksgeloof. Aangezien zwaluwen zoveel muggen vangen die nog steeds potentiële ziekmakers zijn van zowel mensen als dieren, is het inderdaad begrijpelijk dat onze voorouders deze vogels graag zagen komen. En natuurlijk, na een lange, koude en donkere winter lijken de zwaluwen eindelijk de langverwachte lente en de zomer terug mee te brengen.

Net als hun aankomst ons meevoert naar de zonnige dagen van een lente in volle bloei en een warme

zomer, herinnert hun vertrek ons eraan dat de herfst er stilletjes aan weer aankomt. We zien de dagen korter worden, en zelfs al is het op de dag dat ik dit schrijf nog heerlijk warm en zonnig, de kortere dagen zijn voor trekvogels het signaal dat ze zich moeten opmaken om te vertrekken naar warmere oorden. We kunnen ze geen ongelijk geven...

Wie een nestkastje wenst, kan dit online bestellen via winkel.natuurpunt.be/gierzwaluw-nestkast-tulan

ELLEN VAN GELDER

Van Gelder

NAAM

Ellen

VOORNAAM

V

GESLACHT

26

LEEFTIJD

38

SCHOENMAAT

Halle

GEMEENTE

Gent, België

LAND VAN OORSPRONG

Nederlands

TAAL VAN HET INTERVIEW

10 augustus 2023

DATUM

TEKST EN FOTOWERKING
© ZIGGY VENDEMIA

WAT IS JOUW ROL IN ONS

ZOMERPROJECT CANTINE JOSÉE, ELLEN?

Wat ik met mijn collega's van Axcnt vzw dit jaar in verbeterde versie wil voorschotelen, zijn onze dialoogspeletjes! Nieuwsgierigen mogen aan tafel komen zitten en een spel spelen, al zijn die spellen van secundair belang. Het punt is dat iemands nieuwsgierigheid tijdens het leggen van bijvoorbeeld een puzzelstukje wordt geprikkeld om mij een vraag te stellen die niet persé iets met puzzelen te maken heeft. Bedoeling is momenten te doen ontstaan waarin het mogelijk wordt te praten over levensbeschouwingen. Dat is een term die we bewust gebruiken omdat niet iedereen gelooft in een god. Dat soort tafels organiseren we voor volwassenen, maar ook op maat voor jongeren. Voor deze laatste groep doen we de dingen op een luchtigere manier en het is meteen ook de doelgroep voor de cantine van deze zomer. Het was denk ik door het lezen van De Schakel dat ik het idee kreeg om iets bij jullie uit te proberen, iets dat organisch gegroeid is eigenlijk.

WAT ZIJN INTERLEVENSBSCHOUWELIJKE COMPETENTIES EN HOE KAN IK DIE BEREIKEN?

Interlevensbeschouwelijke competenties zijn competenties waar leerkrachten en leerlingen volgens het leerplan minstens 6 uur per jaar mee aan de slag moeten. In de toekomst zal dit wellicht meer worden, wat wij bij Axcnt uiteraard fantastisch nieuws vinden! Maar we zijn er ons ook van bewust dat dit voor leerkrachten die expert zijn in hun eigen vak, niet altijd even makkelijk is, en daarvoor kunnen ze dan rekenen op Axcnt.

De interlevensbeschouwelijke competenties zijn gericht op dialoog tussen de verschillende levensbeschouwingen om elkaar op een realistische manier te leren kennen, vooroordelen weg te werken, nieuwsgierigheid op te wekken en hopelijk ook zo tolerantie en begrip te creëren. Eigenlijk proberen we leerkrachten en hun leerlingen te verlossen van blokkades, "om de stap te zetten en over het muurtje te kijken", te zien hoe het anders kan, hoe anderen het 'leven' anders 'beschouwen'. Naast onderwijs werken we ook met jongeren gericht op hun vrije tijd en dan werken we ook nog met volwassenen en nieuwkomers. Met het bekende spel Cluedo bijvoorbeeld zetten we de vraag "wie heeft het gedaan" in als een originele manier om jongeren uit te nodigen voor activiteiten. Met het zogenaamde "Escape Game" slagen we er niet alleen in de verschillen aan te tonen tussen de verschillende godsdiensten, maar ook de gelijkenissen die talrijker zijn dan gedacht. Dan denk ik bijvoorbeeld aan het verhaal van Abraham uit het Oude Testament en Ibrahim uit de Koran.

HOE KENNISMAKEN MET DE HEDENDAACSE INTERLEVENSBSCHOUWELIJKE DIVERSITEIT?

We zijn misschien met weinig, maar zijn wel heel flexibel! We verplaatsen ons heel makkelijk om workshops te geven en mensen tonen veel interesse, al zijn wij het vaak die onderwerpen moeten aanreiken. Maar hoe je kennis kan maken doe je als volgt. Je komt langs in de cantine tussen 23 augustus en 17 september. Kan je die periode niet, mail me dan via ellen.axcent@gmail.com of bel op het nummer 0493 712 399 voor een afspraak, vraag of idee. Dan kijken we samen hoe we jouw vraag of idee kunnen omzetten naar een activiteit of project!

ONTMOETING MET WOUTER DEHAIRS AUTEUR VAN BRUSSEL BLUES

Vorig jaar, ergens tussen winter en lente, zaten we gezellig rond de grote tafels van Cantine Josée, om met Philippe Cantraine te spreken over z'n misdaadverhaal *Les Gens de Saint-Josse*. Ook dit jaar is een beenharde thriller verschenen, die zich ten dele afspeelt in de straten van Sint-Joost.

Wouter Dehairs schreef met Brussel blues één van de meest bejubelde misdaadverhalen van de laatste jaren. Privé-detective Brik en z'n ex-criminele assistente Gwen voeren een onderzoek naar de verdwijning van een transmigrant, die zich ophield in Sint-Joost. Volgt een levensgevaarlijke afdaling in de Brusselse onderwereld.

Ook Wouter Dehairs kan je ontmoeten in de Cantine: op zondag 10 september (van 12.00 tot 13.30 uur) vertelt hij over deze roman. Verwacht geen stijf podiumgedoe: we delen een tafel, een kop koffie, en gaan ongedwongen in gesprek.

"Ik wilde een boek schrijven over de verliezers van onze maatschappij, de mensen die spoorloos konden verdwijnen zonder dat iemand zich iets van hun lot aantrok. In Brussel zijn dat de transmigranten. Ik wilde een soort van donker blueslied schrijven over hen, omdat bluesmuziek altijd gaat over mensen die heel wat verloren hebben.

Zowel Brik als Gwen zijn buitenstaanders. Voor mij was het belangrijk om van Brik geen politie-inspecteur te maken, omdat de politie aan de kant staat van de machthebbers. De privéflik kan recht doen aan hen die buiten de wet vallen, zoals immigranten of daklozen. Het genre van de privédetectiveroman komt ook het best tot uiting in een stad waarin een zeker wantrouwen heerst tegenover de officiële instanties, een stad waar klassenjustitie en corruptie vaak hand in hand gaan. Het

Brussel dat ik opvoer in mijn boeken is zo'n stad.

De wijken in Sint-Joost rond het Noordstation zijn de achterbuurten die de harde kanten van de stad voorstellen. De stille, afgeschermdde Ukkelse lanen lijken ver verwijderd van die realiteit, maar hun hardheid ligt verscholen achter hoge hekken, hagen en camera's. Achter die hekken zit soms een lelijkheid die die van het straatleven in Sint-Joost doet verbleken.

Ik geef Nederlands en Duits aan leerlingen van de derde graad van het Lutgardiscollege in Oudergem. Er is geen directe link tussen mijn boeken en mijn job. Ik houd er gewoon van om, via mijn leerlingen, de vinger aan de pols van de Brusselse samenleving te houden. Ik luister naar hun verhalen, naar de manier waarop ze praten en maak daar soms dankbaar gebruik van. Schrijven is voor een groot stuk luisteren.

Ik lees zelf graag de Brusselse non-fictie van Geert van Istendael, Pascal Verbeken, Marc Didden en Lucas Vander Taelen. Een ander boekje dat ik onlangs heb ontdekt is 'Carnival' van Rua Breathnach – over Brusselse kroegen. Schol!"

Hou website en Facebook in de gaten voor onze activiteiten:

www.sint-joost-ten-node.bibliotheek.be

& [Facebook.com/bibJoske](https://www.facebook.com/bibJoske)

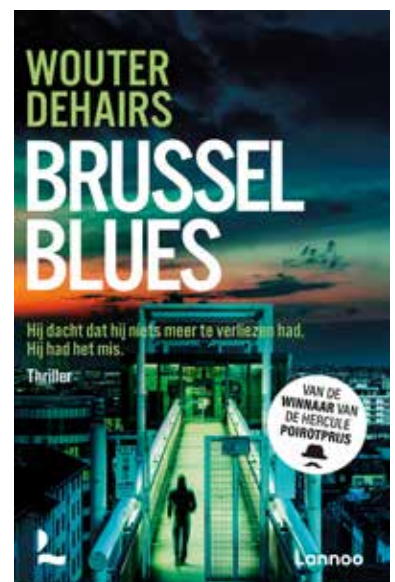
www.cantinejosee.be

Op **zaterdag, 11.00 uur**, vertellen we verhalen. Elke eerste zaterdag van de maand in het Nederlands en in het Frans.

Wil je zelf komen vertellen? In de taal die jij kiest? Contacteer ons, of kom langs:

bibliotheek@sjtn.

brussels - 02 201 00 97.

EXP

Herinner u CurieuzenAIR, het onderzoek in 2021 naar de Brusselse luchtkwaliteit. Ook in Sint-Joost werden er toen op verschillende plaatsen een maand lang metingen gedaan. Al werden de resultaten toen door de pandemie enigszins positief beïnvloed, we werden er hier in Sint-Joost niet bepaald vrolijk van. Een 'wordt vervolgd' komt dan ook niet uit de lucht gevallen.

■ TEKST: © KAATJE VAN HEMELRUCK

12
DE
2023
SEP
OKT
SCHAKEL

HET MOET BETER

ExpAIR is de noemer van de nieuwe meetcampagne waarin Leefmilieu Brussel en BRAL ook de burger wil mobiliseren. Een duw aan een denkbeeldige kar die zich overigens niet erg snel voortbeweegt.

Alle Brusselse maatregelen zoals lage-emissiezones en meer voet- en fietswerk, hielpen de Brusselaars wel al vooruit maar we zijn er nog lang niet. Op een verkeersvrije Schoolstraat voor- en na schooltijd na, is er in onze deeltje Brussel overigens niet veel gesleuteld aan maatregelen ter verbetering van de luchtkwaliteit. De impact van luchtvervuiling op de gezondheid van de burgers is nochtans niet gering en het is dus nodig om op dezelfde nagel te blijven kloppen.

Sensibiliseren en burgers mobiliseren kan onze beleidsmensen de noodzakelijke schop tegen de enkels geven. Gezonde lucht gaat iedereen aan. Luchtvervuiling is niet iets waar de Brusselaars mee moeten leren leven. Verbeteren ligt wel degelijk binnen de mogelijkheden.

OPNIEUW METEN

Op basis van de resultaten van CurieuzenAIR werden op 24 locaties meetpunten aangebracht. Bij het opzetten van dit 'secundaire meetnetwerk' ligt de focus voor de meting op de meest vervuilde plekken verspreid in de hoofdstad. Op al deze plaatsen gingen de metingen al van start. Niet voor een maand deze keer maar voor een jaar en in de publieke ruimte. Voor Sint-Joost hangen de gekende meetbuisjes in de Middaglijnstraat waar het druk verkeer de kleine ring verlaat om via de Haachtse Steenweg richting Schaarbeek te gaan. De luchtkwaliteit in Sint-Joost is daar op z'n zachtst gezegd bedenkelijk.

WAT WORDT ER GEMETEN

Per 2 weken wordt er een gemiddelde van die meting genoteerd. Ambassadeurs als Ten Noey kunnen die gegevens dan inkijken en kunnen daarover communiceren om u te informeren. Dit is niet het laatste wat u ervan zal horen. Het is niet mijn plan om u met cijfers om de oren te slaan, tenminste nu nog niet.

AIR

Wat ik wel onder uw aandacht wil brengen is het verschil op de Europese norm van toegelaten NO₂ concentratie (40µg/m³ NO₂) en die van de Wereldgezondheidsorganisatie (10µg/m³ NO₂).

NO₂ (stikstofdioxide) is een bijproduct vooral geproduceerd door uitlaatgassen van verkeer en industrie. Het is een bruinrood gas dat slecht ruikt, irriteert, het overleeft in de atmosfeer en berokkent schade aan mens en milieu. De metingen die nu overal worden gedaan hanteren de Europese norm. Alles boven die norm is illegaal.

U IN BEELD

Een tweede deel in dit verhaal is het opzetten van 'mini-meetcampagnes' in functie van veranderingen in de publieke ruimte. Zo krijgt u ook de kans om uw vinger in de pap te roeren. U kan, samen met uw collectief, plaatsen aangeven waarvan u vindt dat er gemeten moet worden. Als je bijvoorbeeld door een school-of speelstraat de luchtkwaliteit hebt verbeterd in de ene straat, heeft dat mogelijks een negatieve impact op de straat ernaast. Door voor, tijdens en na te meten kan je nagaan of er bijkomende maatregelen nodig zijn.

Wil u samen met uw buurtcomité hierover de koppen bij elkaar steken, dan kan u ook ambassadeur worden

13

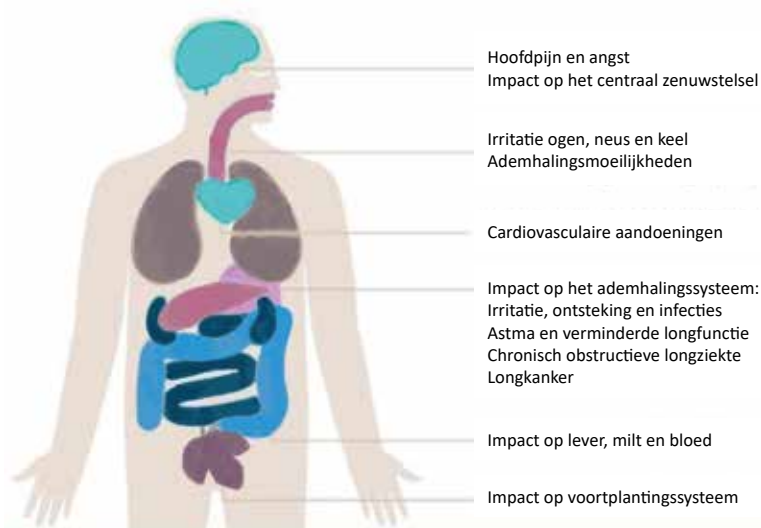
om zo een voorstel over een circulatieplan op tafel te leggen of verschillende meningen te verzamelen over de impact van maatregelen of...

Zo ontvangt u dan zowel resultaten van de metingen, als de nieuwsbrief. U communiceert naar de burgers om zo problemen bespreekbaar te maken en gerichte meetcampagnes op te starten. Samen met BRAL kan u een moment vastleggen voor een atelier rond de resultaten.

Oh ja, misschien kunnen we samen meer druk zetten en onze beleidsmensen diets maken dat schone lucht even belangrijk is voor een mens als proper water voor een vis.

Lees meer hierover op bral.brussels/nl of mail naar expair@bral.brussels

LUCHTVERONTREINIGING: EEN ERNSTIG GEZONDHEIDSPROBLEEM

Bron: EEA 2014

DAGELIJKSE STROOMKOST

Bio-ingenieur Wouter Acke zoekt bij elke editie van De Schakel uit hoe we op een praktische en eenvoudige manier het best ons energieverbruik beheren en zo kortsluiting vermijden in onze portemonnee.

TEKST: WOUTER ACKE
TEKENINGEN: GEGENEREERD MET AI

14

DE
SCHAKEL
2023
SEPT
OKT

ENERGIE

Het is een thema dat het nieuws domineert. Europa heeft de ambitie om tegen 2030 55% minder broeikasgassen uit te stoten (t.o.v. het niveau van 1990). Voor de energiecrisis zaten we al 30% onder dat niveau, en 'dankzij' de energiecrisis van vorig jaar hebben de Belgische gezinnen hun verbruik in 2022 nog eens met 20% verlaagd. De hoge energieprijzen waren dus goed nieuws voor onze uitstoot, maar slecht voor de portemonnee. Vanaf 2027 komt er in heel Europa nog een extra koolstofaftak op brandstoffen voor gebouwen en consumenten. Zo blijft het kiezen tussen minder verbruiken of meer betalen. In deze rubriek kijken we naar concrete stappen hoe je als gewone burger je uitstoot kan verminderen. Of kan besparen.

Hoe pak je zoiets aan? Als huurder zijn de opties beperkt. Grote werken zoals isoleren of duurzamer verwarmen zijn iets voor eigenaars. Toch zijn er voor huurders een aantal makkelijke maatregelen om minder te verbruiken.

DE KLASSIEKER: VERLICHTING

Het heeft echt geen zin om te wachten tot gloei- of hallogeenlampen het begeven om ze te vervangen. Een klassieke gloeilamp (van 50 Watt bijv.) die dagelijks 1 uur brandt, kost iets meer dan € 7 stroom per jaar ($18,25 \text{ kWh} * 0,4\text{€}/\text{kWh} = \text{€ } 7,3$). Een vergelijkbare LED-lamp koop je voor 2 à € 3 in de winkel en is wel tien keer zuiniger. De aankoop verdient zich op enkele maanden terug. Nu de dagen korter worden en de lampen langer branden, brengt het op om jacht te maken op oude gloei- en hallogeenlampen. Die stroomvreters zitten soms op plekken die je niet verwacht. Denk maar aan de lampjes onder een dampkap of in een badkamermeubel. Minder courante fittingen zijn duurder, maar ook die verdienen zich snel terug. Oude gloei- en hallogeenlampen bevatten geen gevaarlijke stoffen en mogen bij het restafval.

DE STROOMKOST VAN JE INTERNET

Vandaag heeft 95% van de Belgische gezinnen een internetaansluiting. In de meeste gevallen komt die het huis binnen via een modem met een router. Die bakjes verbruiken zo'n 10 Watt en draaien dag en nacht. Op jaarbasis kost dit ongeveer € 25 aan stroom. Wie echter niet doorlopend op het internet wil, kan hier besparen. Bijvoorbeeld door je router achteraan in een tijdschakelaar te steken en hem elke nacht automatisch zonder stroom te zetten. Met een timer van € 15 een kwart van je stroomverbruik besparen, en je draait na twee jaar al break-even. Bij sommige providers kan je je router ook configureren om te 'slapen' op bepaalde uren, wat het verbruik ook een beetje doet dalen.

STOFFIGE RADIATOREN

Een vuile of stoffige radiator heeft het lastiger om haar warmte af te geven aan de lucht van je woning. Dan moet je installatie op een hogere temperatuur draaien, of moet ze het warme water harder rondpompen. Geen optimale situatie. Voor het stookseizoen je radiatoren reinigen, kan tientallen euro's besparen. Gebruik een flexibele radiatorborstel om het binnenwerk te kuisen en een haardroger en/of stofzuiger om de laatste stofjes weg te blazen. Ook je koelkast en diepvriezer gaan zuiniger werken als je het radiatorrooster aan de achterzijde ont-stoft.

RADIATORFOLIE

Hangt je radiator aan of tegen een buitenmuur? Dan wordt de helft van de stralingswarmte gebruikt om een muur te verwarmen. Als die muur bovendien niet bijzonder goed geïsoleerd is, is het echt een verloren kost. Met magneetjes bevestig je vlotjes een reflecterende (en licht isolerende) folie tegen je radiator. Opbrengst: ongeveer € 6 gas bespaard per vierkante meter radiatorfolie. Na een stookseizoen is je investering reeds terugbetaald. Je vindt radiatorfolie in doe-het-zelf zaken of bij de grote webwinkels.

In een volgend artikel kijken we naar slimme radiatorknoppen.

OP DE STOEP

Na die lange periode van de zomervakantie keert de dappere ridder uitgerust en vol goeie moed terug ten strijde tegen zijn ultieme vijand: alles opruimen voordat school terug begint!

■ TEKST + CARTOON: © RODRIGO BURGOS ZAUTZIK
WWW.RODRIGOZ.NET

15

DE GROOTSTE SPAGHETTISLAG TER WERELD

25 NOV 2023

Save the date! Vink 25 november alvast aan in je agenda.

Dat is de dag waarop we samen Brussel veranderen in één groot spaghettifeest, en dat ten voordele van **vzw Straatverplegers**.

Maak spaghetti met je organisatie, school of bedrijf, of gewoon bij je thuis. Zet zo mee je schouders onder Brussel Helpt.

Vragen? Stuur een mailtje naar marketing@bruzz.be

bruzz.be/brusselhelpt

SEPTEMBER

Vrijdag 1 september

Cantine Josée: Oefen je Nederlands met Parlangi + loopgroep + volkskeukeng

Zaterdag 2 september

Cantine Josée: Brocante

Zondag 3 september

Cantine Josée: Fietstocht + free podium

Woensdag 6 september

Cantine Josée: Cartes postales

Donderdag 7 september

Cantine Josée: Concert Kenan Erer & Bosphorus Beats

Vrijdag 8 september

Cantine Josée: Oefen je Nederlands met Parlangi + loopgroep + circus zonder handen initiatie + volkskeuken

Zaterdag 9 september

Cantine Josée: Natuurwandeling Sint-Joost + wandeling handelszaken Sint-Joost

Zondag 10 september

Cantine Josée: Fietstocht + Le Grand Cabaret Philantropique

Woensdag 13 september

Cantine Josée: Baby Café Bébé

Donderdag 14 september

Cantine Josée: Concert Tom Kidam

Vrijdag 15 september

Cantine Josée: Oefen je Nederlands met Parlangi + loopgroep + volkskeuken

Zaterdag 16 september

Cantine Josée: Little Italy Saint-Josse

Zondag 17 september

Cantine Josée: Fietstocht + Bake Oly bakt pizza + concert Tambor Caribe

OKTOBER

Zondag 1 oktober > vrijdag 10 november

Tentoonstelling Aziz

Donderdag 12 oktober

Officieuze feestdag Sint-Joost-ten-Node = 1210 = 12 oktober

Vrijdag 27 oktober

Halloween

Zaterdag 28 oktober

Liefdadigheidsavond Firefec asbl

Maandag 30 oktober > vrijdag 3 november

Kinderspeelweek "Illusie" + kinderspeelweek "Theater op maat"

VASTE ACTIVITEITEN IN TEN NOEY

MA

Lessen Nederlands
Wel-Zennn atelier
Forró (Braziliaanse koppeldans)
Petit Mixed Media
Club Joske
Yoga voor vrouwen

DI

Lessen Nederlands
Naaiatelier voor kinderen
Multi Move
Naaiatelier Femma Quartier
Wereldvrouwen

WO

Countrydance 55+
Oriëntaalse dans
Balsporten
Yoga en dans
Buitensporten

DO

Lessen Nederlands
Sint-Joost-ten-Zottekes
Fietscursus voor vrouwen
Free Style Lab

ZO

Arabishe taallessen

COLOFON

ONTHAALBALIE

Aan het onthaal van Ten Noey kan je terecht voor allerlei informatie over cursussen, cultuur, wonen en werken in Brussel. Openingsuren: Maandag tot donderdag van 9u tot 20u
Vrijdag van 9u tot 18u

ADRESSEN

FEMMA/OKRA

Grevelingenstraat 20
1000 Brussel

JEUGDCENTRUM AXIMAX

J.W. Wilsonstraat 19
1000 Brussel
Tel. 02 280 45 56

BIB JOSKE

Grensstraat 2
1210 Sint-Joost-ten-Node

JOOST-E-FIEN

Braemtstraat 47
1210 Sint-Joost-ten-Node

GEMEENSCHAPSCENTRUM

TEN NOEY VZW

Gemeentestraat 25,
1210 Sint Joost ten Node
0448.851.563
RPR Brussel
tennoey@vgc.be
www.tennoey.be

PRIVACY

Ten Noey respecteert je privacy. Je contactgegevens gebruiken we uitsluitend om je 'De Schakel' toe te zenden en je op de hoogte te houden van eigen activiteiten van Gemeenschapscentrum Ten Noey en aanverwante organisaties in de Vlaamse gemeenschap te Brussel. Je kan op elk moment een adreswijziging doorgeven of aangeven dat je onze informatie niet langer wilt ontvangen via tennoey@vgc.be of GC Ten Noey, Gemeentestraat 25, 1210 Sint-Joost-ten-Node. Voor meer informatie over je overige rechten conform de privacywetgeving, raadpleeg www.tennoey.be/uw-privacy

WERKTEN MEE

AAN DIT NUMMER

Kaatje Van Hemelrijck, Ziggy Vendemmia, Pol Vervaeke, Rodrigo Burgos Zautzik, Lieselotte Vervoort, Jos Laporte, Simon Vandersmissen, Ankelien Kindekens, Mohamad Munem, Wouter Acke.

ZETWERK

www.madebydesign.be

V.U. Patrick Moyersoan

(Gemeentestraat 25 – 1210 SJTN)
Gemeenschapscentrum Ten Noey vzw
0448.851.563 RPR Brussel

INZENDINGEN VOOR HET VOLGENDE NUMMER WORDEN VERWACHT OP

5 OKTOBER 2023. INZENDINGEN DIE ONS NA DEZE DATUM BEREIKEN, KUNNEN WIJ NIET MEER PUBLICEREN. DANK VOOR JE BEGRIP.